

48 1836

Könyvtári HÍRADÓ

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dolgozóinak tájékoztatója

XLII. évfolyam 5. szám 1998. május Ára: 10,- Ft.

A WPR-projekt és környéke

A központi könyvtár rekonstrukciójával kapcsolatos teendők összehangolására alakult meg a WPR munkacsoport, hogy irányt szabjon a változásoknak, egyeztesse az elképzeléseket és végigkísérje a megvalósulás útját. A munkacsoport mellett azonban egy másik kollektíva is szerveződött, hogy elkészítse a FSZEK telematikai fejlesztésének összehangolt tervezetét, illetve hogy alkalmas szakmai anyagot állítson össze egy integrált könyvtári szoftver tendereztetéséhez. A *Híradó* felkérésére a munkacsoportok munkájáról írásos összefoglalók készülnek, amelyeket sorozatban mutatunk be a könyvtár munkatársainak. Nyitányként most a számítógépes munkacsoport tevékenységéről olvashatunk néhány gondolatot.

„A gépesítés kényszer” — Horváth Tibornak a '70-es években sokszor leírt, vitázva elmondott és/vagy katedrán elhangzott catói kijelentése napjainkra élő könyvtári gyakorlat lett. A „kényszer” — alapjában az új kommunikációs világrend kialakulásának hatására — mára már annak tudatosulását jelenti, hogy az információk tömegének elérését egy virtuális világkönyvtár biztosít(hat)ja — világhálózaton. Innen kell „kinyerni” a megfelelő információkat, amelyekben el kell tudni igazodni és amelyeket szolgáltatni kell, miközben saját információinkat is el kell tudni juttatni erre a világhálózatra. A csatlakozáshoz azonban megfelelő könyvtári rendszerek szükségesek; olyanok, amelyek alkalmasak arra, hogy beépüljenek — egymáshoz kapcsolódva — a kiépülő kommunikációs szervezetbe.

A gépesítés kényszere tehát mára már túllépett a gyors és szakszerű információszolgáltatás elvárásain;

„...mostantól a gépesítés nem pusztán a helyi problémákra adott jó vagy rossz választ jelenti, hanem jelenlétét vagy kirekesztettséget a regionális, országos és világméretű együttműködési programokban, a nemzetközi információs rendszerekben” (Bakonyi Géza—Kokas Károly: Könyvtári integrált rendszerek és hazai alkalmazásuk, 1996.).

Ha létezik intézményrendszer, amely megjárta a gépesítés poklát, akkor az a Szabó Ervin Könyvtár és hálózata. Nem szükséges hosszasan idézgetni stációit; valamennyien emlékszünk az első 286-os gépekre (több egységben még most is azon „szolgáltatóknak”), az ingyenes adatbáziskezelőre, a fekete-fehér monitorokra, az érthetetlen sakkifejezésekre és első próbálkozásainkra az adatbázisok kiépítésében az egyik oldalon. És a másik oldalon emlékszünk a kínzó pénztelenségre, gépszerzési akcióinkra, folyamatosan nem karbantartott

használatatlan gépek „halmazára”. Emlékszünk és sokszor arra gondolunk, ma sincs másképpen... Pedig:

- 1986 óta önálló számítógépesítési osztályunk van;
- 1994-ben elkészült a FSZEK számítógépesítési koncepciója;
- szöveges adatbáziskezelő programunk (TEXTAR) több munkaterületen meggyorsította az adatkezelést/adatforgalmat;
- a FSZEK „kezdeményező megrendelése” alapján készülget a TEXTLIB könyvtári programrendszer, és alapvető moduljait már a hálózat is használja;
- rendszergazdák segítik a munkát a régiókban;
- dokumentációink többsége géppel olvasható formátumban kerül forgalomba (piacra!);
- számítógépes képzési terv készült, és központilag finanszírozva (is) folyamatosan készülnek fel kolégáink a rendszerhasználatra.

Megértettük végre, hogy könyvtárunk — a jövőben egyre jobban bővülő — feladatkörének csak akkor lesz képes megfelelni, ha a hagyományos módon végzett munkáját új alapokra helyezi, és hogy további működése a könyvtár egészének teljes integrált számítógépesítésével képzelhető csak el. Mert az „automatizálás” filozófiájának fejlődésével kialakultak az önállóan működő, könyvtárba telepített rendszerek, amelyek a korábban elkülönülő könyvtári funkciókat integráltan kezelik az egyes szoftverrészek (katalogizálás, kölcsönzés, online katalógus stb.) modularitására építve. A különböző rendszerek egyre újabb gépfejlesztést (is) igényelnek, ami a korábbi hardverkötődés fellazulását eredményezi. A gépesítési kényszer tehát napjainkra „integrálódási kényszerként” jelentkezik könyvtárunkban.

Az integrálódási kényszert két „esemény” változtatta át konkrét cselekvésre. Egyrészt az az 1998 februárjában elkészült koncepció, amely az országos könyvtári, múzeumi, levéltári és közművelődési információs hálózat fejlesztésének irányait határozta meg, másrészt az az örömteljes döntés, amely hosszú várako-

zás után végre kitűzte a FSZEK központi könyvtára épületének rekonstrukcióját.

Az országos információs hálózat fejlesztésére vonatkozó koncepció stratégiai terve annak lehetőségét teremtette meg, hogy „a meggondolatlan döntéseket a végiggondolt döntések, az ad hoc változtatásokat a stratégiai fejlesztési koncepciók váltsák fel”. A három évre ütemezett projekt a könyvtári rendszer jövőképehez trendeket rendelt, amelynek lényege:

- az információkhoz való szabad, azonnali hozzáférés biztosítása;
- a digitalizáció általános elterjedése;
- a hálózatok közötti együttműködés a gazdaság, a kultúra, a tudomány, az államigazgatás stb. területén;
- globalizáció, az egész világra kiterjedő együttműködés az információgyűjtés, a — feldolgozás és a — rendelkezésre bocsátás területén;
- az információszupersztráda, „tájékozott városok”, régiók kialakulása.

A megvalósítás alapja a telematikai infrastruktúra kialakítása, amely — szakaszosan ütemezve — a központi könyvtárak fejlesztésével, a közös katalogizációs rendszer létrehozásával indul, és az információt szolgáltató könyvtárak helyi rendszereinek korszerűsítésével, majd a felhasználó egységek modernizálásával fejeződik be. A FSZEK „nagyterületi” hálózathoz való kapcsolódása lehetetlen megfelelő fogadó számítógépek és szoftverek, jól

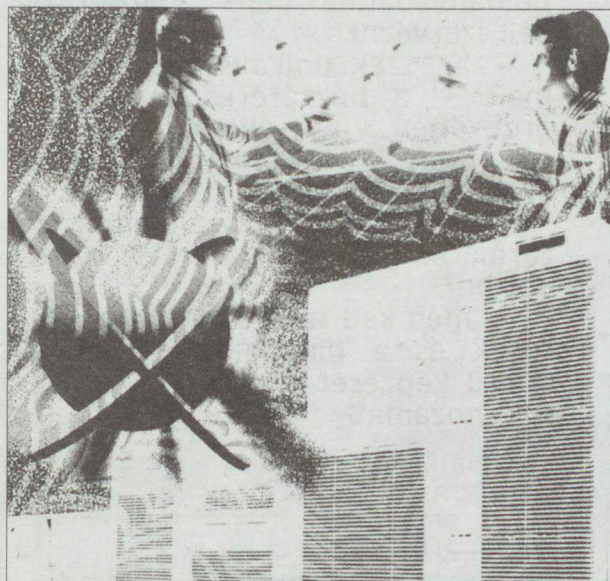
szervezett lokális hálózat nélkül. A feladat tehát egyértelmű: könyvtárunk teljes tevékenységét hálózatba kell szervezni, az ésszerű munkamegosztás szempontjai alapján.

Az új, korszerű információs-telekommunikációs technológia bevezetésének szükségessége — szerencsés módon — közel egyidőben jelentkezett a központi könyvtár rekonstrukciós munkálatainak tervezésével, és a megvalósulás is beláthatóan prognosztizálható. A WPR projekt — újabb szerencse — időben nagyjából kapcsolódhat a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Kulturális Örökség Főosztálya és Közművelődési Főosztálya közös pályázatának 3 éves futamidejéhez, így a telekommunikációs infrastruktúra (WPR programban előirányzott) finanszírozását már pályázaton is elnyerhető támogatással erősíthetjük meg — reményeink szerint.

Az események tehát felgyorsultak: adott a lehetőség, hogy a FSZEK modern telekommunikációs technológiák beszerzésével megteremtse a lakosság számára az információhoz (közhasznú, szakirodalmi, tanulmányi, rekreációs, nemzeti stb.) való szabad hozzáférést a közvetlen vagy más könyvtári környezetben, bármely elérhető információs bázison. A fejlesztést ütemezni lehet — részben az építkezéshez igazodva — 2001-ig, az új (lokális) központi hálózat beüzemeléséig. Tudjuk tehát, hogy mit kell csinálnunk, az anyagi források is biztosítva látszanak, sőt a befejezés időpontja is kitűzetett. Nem tudjuk, azonban, hogy milyen lesz ez a rendszer, sőt, hogy mi lesz ez a rendszer! Az idő sürget, az év közepéig meg kell fogalmaznunk elvárásainkat és olyan formába kell öntenünk, hogy alkalmas legyen a piac érdeklődésére. Magyarul: el kell döntenünk, hogy milyen könyvtári integrált rendszert tartunk megfelelőnek a központi könyvtár és a hálózat egységes működtetésére.

A rendszer kiválasztásának, a tender elkészítésének körültekintő munkálatait egy munkacsoportra bízta az intézet vezetése. A teamben — Nagy Anna, a Számítógépesítési Osztály vezetőjének irányításával — együtt dolgozik Bán-

hegyi Gyuláné, a Szerzeményezési és Feldolgozó Főosztály, Babákné Kálmán Mariann, a KESZ és Sándor Tibor, a Budapest Gyűjtemény vezetője, valamint — a hálózat képviselőjében — Kovács Éva, Pobori Ágnes és Szecsei Lászlóné régióigazgatók. Már most látható, hogy megtekintik a már működő integrált könyvtári rendszereket, a szoftverpiac kínálatát vagy áttekintik a szakirodalmat, és egyeztetés után megfogalmazzák az automatizált könyvtári szoftverrel szembeni szakmai elvárásokat, illetve anyagokat állítanak

össze a tender kiíratásához és elbírálásához. A könyvtár egészének struktúráját kell megvizsgálni ahhoz, hogy a különböző munkafolyamatokat integrálni lehessen. És közben meg kell találni azokat a „gyenge” pontokat, amelyeket ésszerűsíteni (összevonni, szétválasztani, megszüntetni, újraépíteni) szükséges. Mert az automatizált rendszerek logikus rendszerek; paradox módon demokratikusak, mert miközben nincsenek tekintettel presztizsfunkciókra, könyörtelen hierarchiát indikálnak környezetükben. Ha rendszerben dolgozunk, ott nincs helye külön utaknak, a megegyezéstől eltérő gyakorlatnak. Együtt sírunk és együtt nevetünk majd; ha valaki lemarad, késik a teljes szolgáltatás, ha valaki mást csinál, annak a rendszer az orrára koppant...

Milyen alapvető változások várhatók az egységes könyvtári informatikai rendszer bevezetésével?

- az egységes adatkezelés érdekében, a párhuzamos munkák felszámolásával, a központi feldolgozás „előzményeként” át kell térni a központi szerzeményezés gyakorlatára

- egységesíteni kell az olvasószolgálati, kölcsönzési technológiákat

- az egész könyvtár dokumentumállományának bibliográfiai és példányadatait gépi adatbázisba kell szervezni

- a FSZEK unikális dokumentumait — a hozzáférés biztosítása érdekében ill. állományvédelmi szempontokra tekintettel — digitalizálni kell

- jól működő, összehangolt informatikai infrastruktúrát kell kiépíteni

- meg kell szervezni a könyvtárosok és a használók megfelelő szintű képzését. Mi lesz a változások „hozama”?

Minden figyelmünket az outputra, vagyis a szolgáltatás minőségére fordíthatjuk. A központi olvasói nyilvántartás valamennyi egység azonos feltételek szerinti, de gyorsabb, pontosabb és kényelmesebb használatát eredményezi. Búcsút mondhatunk cédulakatalógusainknak és a katalógusrevíziók idegölő munkálatainak. Megújult eszközparkkal, modern gépekkel nyithatunk ablakot olvasóink (és magunk) számára az egész hálózat, az ország és a világ „tudása” tekintetében.

És most nincs helye a szkepszisnek. Automatizált rendszerek már működnek, és a felsoroltakat megvalósították. Hogy milyen szoftverrel — az még kérdés. Mint ahogy kérdés az is, hogy TEXTLIB-bel vagy más rendszerrel. Egyelőre nem gondolkodunk neveken, csak teljesítményeken. S ha egy rendszer azt tudja, amit elvárunk tőle, akkor nevezék bárminek — az kell nekünk. Egyelőre el kell készíteni az integrált könyvtári szoftver (a mi rendszerünk) tenderanyagát; bőven van tennivalónk.

Pobori Ágnes

Megvalósul az „egyszeri feldolgozás többszöri felhasználás” már sokszor és sokakon számon kért filozófiája. A szolgáltató egységek — legyenek bár könyvtárak, osztályok, különgyűjtemények vagy régiók — mentesülnek az állományalakítás (gyarapítás, kivonás) áldatlan adminisztrációjától, miközben igényekhez igazodó szerzeményezési politikájuk szent és sérthetetlen marad.

FŐVÁROSI
SZABÓ
ERVIN
KÖNYVTÁR
NYOMDA

Kedvező áron vállalja szórólapok, műsorjegyek, címkék, prospektusok, brosrák gyártását.

Rövid határidő, kedvező ár:
laminálás (A/0, B/0 méret)

montírozás, lemezmasolás
A/2-es méretig;
kötészeti hajtogatás (A/2)

1087 Budapest, Szörény utca 3.
Telefon/fax: 303 0587

RÓLUNK (IS) SZÓL — NEKÜNK (IS) SZÓL

Computer Technika, 1998. február 24.

Sulinet Magazin, 1998. május 25.

1998. február 24. • Computer Technika

A Sulinettel leköröztük Európát

Beszélgetés *Jogsi a számítógéphez*
Magyar Bálint kultuszminiszterrel **Érettségi Internetből?**

Ma már közhely, hogy informatikai ismeretek nélkül nem indulhatunk neki a jövő évezrednek. Ezt felismerte a művelődési kormányzat is, és elindított egy olyan projektet, amely világvizonylatban is párját ritkítja. A Sulinet minden iskolába eljuttatja az Internetet és ezzel együtt a számítástechnikát. De ez – bármilyen fontos is – még nem elég. Ezért felkerestük Magyar Bálint kultuszminisztert, hogy megkérdezzük: mit tervez a tárca a Sulineten kívül?

– Több területen kívánunk a jövőben előrelépni. A Sulinet mellett el szeretnénk indítani az ahhoz kapcsolódó tanár-továbbképzési programot, illetve tartalomfejlesztési projekteket, s végül, de nem utolsósorban hozzálátunk a könyvtári rendszer informatikai fejlesztéséhez. Az 1997 végén elfogadott kulturális törvény ez utóbbihoz finanszírozási garanciákat is teremtett, tavaly körülbelül százmillió forintot fordíthattunk rá, az idén már több mint 200 millió forintot, jövőre pedig várhatóan ismét megduplázódik az erre a célra rendelkezésre álló összeg. A hazai közkönyvtárakban ezzel megvalósulhat az informatikai rendszerváltás, az elektronikus katalógizálás és az Internetre való csatlakozás. Ehhez kapcsolódó további projektünk 2000-re a Budai Várban megépülő Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár.

Olyan átfogó programsorozatról van szó, amely nem csak az oktatás, de a kultúra területeit is érinti. Ha valaki ma, tizennyolc évesen kikerül az „életbe” és nem tud számítógépen, szövegszerkesztőkön dolgozni, nem tud az Interneten bolyongani, az a harmadik évezred normái szerint analfabéta.

Ha döntés még nincs is, már folynak a tárgyalások a Művelődési Minisztérium és a Neumann János Számítógéptudományi Társaság között, hogy előbb vagy utóbb valóban bekerüljön a fakultatív érettségi tantárgyak közé az Internet. Illetve hát nem is pontosan az Internet, hanem egy betűszó – az ECDL –, amelynek csupán egyik eleme a hálózatos számítástechnika, no és ezen belül az Internet.

Mi az az ECDL?

Számítógép-kezelői jogosítvány. Az ECDL betűszó kibontva European Computer Driving License, ami nem áll messze a fenti műsorcímtől. Miképp a jogsihoz, ehhez is vizsga kell, vagyis az ECDL egy bizonyítvány, amely kivételesen nem a számítástechnikában való szakmai jártasságot, hanem a személyi számítógép felhasználói szintű ismeretét tanúsítja, vagyis azt, ami nélkül ma holnap már sem egy titkárnőt, sem egy raktárost, sem egy vezérgazdát sehol a világon nemigen alkalmaznak – így Magyarországon sem.

Az ECDL első betűje ugyanakkor jelez még valamit, mégpedig azt, hogy ez a papír egész Európában érvényes. Következésképpen aki megszerzi ezt a különös jogosítványt, az nem csupán Magyarországon, hanem az Európai Unió egészében igazolhatja vele, hogy járatos a szöveg- és táblázatkezelésben, tudja, mi az a kilobájt, és nem jön zavarba, ha előadását nem fóliákkal, hanem prezentációs szoftver által kialakított „diaképekkel” kell illusztrálnia, vagy éppen az Internetről kell leszednie információkat.

Miként a KRESZ esetében, elkészült már az a hivatalos ECDL-példatár is, amely tartalmazza a vizsgákon feladható összes kérdést, vagyis aki ezeket a tesztfeladatokat megoldja, az bizonyosan le tud vizsgázni mind a hét témakörből. A válaszok egy ugyancsak hivatalos, hétkötetes ECDL-tankönyvben rejlenek, ez is megjelent már, s az IFABO egyik sikerkönyvének számított. (A példatárról és a tankönyvekről bővebb információt szerkesztőségünk is tud adni az

Aki vasárnaponként hajnali hétkor fel tud kelni, és véletlenül bekapcsolja a tévét, az esetleg már tudja, ugyanis ilyenkor zajlik a PC-ABC közismert stábjának szerkesztésében az a műsor, amelynek címe

RÓLUNK ÍRTÁK

Népszabadság – Budapest, 1998. április 22.

Lopott könyvek a megállóban

A főigazgató szerint ősszel elkezdődhet a nagy könyvtárfelújítás

Az író-színkritikus Szüry Dénes-féle különgyűjtemény kötetei üveg mögé zárva díszítik a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatójának, Kiss Jenőnek a szobáját. Régen ígéretet kapott, hogy a könyveknek cseppet sem ideális, meleg, száraz teremből elviszik a magyar irodalom e remekműveinek első kiadásait. Még hat hónapig ismételtetheti Kiss Jenő a kívánságát, aztán önszántából nyugdíjba vonul.

– Keresi az utódját? Sokan barátkoznak mostanában önnel?

– Ne gondolja, hogy olyan sokan tolonganak egy ilyen posztért... Egyébként nem keresem az utódomat. A fenntartónk viszont arra kért, javasoljam néhány alkalmas embernek, hogy pályázzon.

– Mire végre elkezdődik a központi épület felújítása, nyugdíjba megy?

– Húsz éve, mióta itt vagyok, napirenden van a központi épület átépítése, bővítése. Már akkor készen voltak a tervek: a Kálvin tér–Üllői út sarkon állt volna az új, hétemeletes központunk, valahogy úgy nézett volna ki, mint a Korona Szálló. Aztán a tervek fiókba kellett zárunk, azt mondták, szólnak, ha elővehetjük. Nem szóltak. Minden évben új helyre tervezték az épületet – az Őrs vezér tétől a Károly körútig. Aztán úgy döntöttek: marad a könyvtár a helyén, de kibővítik.

– Kicsit olyan ez, mint az új Nemzeti Színház. Mindig ígérik, hogy felépül, de a legtöbben csak akkor hiszik majd el, ha készen látják.

– Most már jó az esély arra, hogy idén megkezdődjön az építkezés, legalábbis a bontás. A parlament februárban jóváhagyta, hogy több mint hárommilliárd forint címzett támogatást kapjunk.

– Frissen vakolt a zenei gyűjtemény épülete a Pálffy-palotában, de a belső munkák még nem készültek el.

– A belsőépítészeti munkákra és az épület befejezésére a fővárosi önkormányzattól idén hatvanmillió forintot kaptunk, kétszer huszonnégy milliót – két évre – pedig a környezetvédelmi alap

műemlékvédelmi keretéből. Ebből uvert, kertet, pincét újítunk fel, és a technikat is feljavítjuk.

– Amíg a Fehérhajó utcából a zenei gyűjtemény átköltözött az Ötpacsirta utcába, hol voltak a kották, a könyvek, a lemezek?

– A kották a legkeresettebbek, ezért egy szolgálaton kívüli zuglói könyvtárunkban, az Ilka utcában lehetett kölcsönözni őket. A könyveket, lemezeket, videokazettákat a Reviczky utcai épületünkben tároljuk, és éppen most dolgozunk fel számítógépre. Bővíthetjük is az állományt, hárommillióért vettünk CD-lemezeket. Nem akarom elkiabálni, de valószínűleg a japán kormánytól ötvenmilliót, ez körülbelül ugyanannyi forintban is, audiobereendezésnek kaptunk.

– Régóta mondják, hogy összeköltöztetnek négy V. kerületi könyvtárt.

– Az ötvenes években bezártak egy kocsmát, lett belőle könyvtár... Sok kicsi fiók. A XV. kerületben már sikerült – egyforintos névleges díjért – egy nagyba költöztetni a négy aprót. Akárcsak Békásmegyeren, megkaptuk a régi pártházat. Ezeket az épületeket mintha élve könyvtárnak építették volna: nagyterem, kisterem, három iroda. Szétszórták a könyvtárakat Belváros–Lipótvárosban is. Az V. kerületi önkormányzat az Aulich utca 5.-ben felajánlott egy csaknem száz négyzetméteres helyiséget. A kerületnek adjuk a régiök használati és tulajdonjogát, és várhatóan még idén megnyílhat az új könyvtár.

– Három fiókkönyvtárat ugyanakkor be akarnak zárni az I., a IV. és a X. kerületben – mondván: fogynak az olvasók.

– Nem biztos, hogy ez rosszat jelent. Négy-öt évvel ezelőtt sok könyvtárat bezártunk, nem mondhatom, hogy akkor túl népszerű voltam. Ha azonban megnézi a statisztikát, ma másfélszer annyi a könyvtáras összalapterület, mint a kilencvenes évek elején. Noha be kell zárunk egy-egy könyvtárat, azért tesszük, mert netán van jobb és nagyobb a környéken. Esetleg a nyitva tartása miatt elfogytak az olvasók.

– Végül is önök ítélték halálra ezeket a könyvtárakat, például a rövidebb nyitva tartással.

– Mondja, mit lehet tenni egy harminc-négy vagy egy ötven négyzetméteres könyvtárban? S miért ne zárnánk be, ha van belőle még vagy három ugyanazon a környéken? Mégis azt mondom, szükség volna új, nagy- vagy közepes méretű könyvtárakra – például a Rákosokon, Budafokon vagy mondjuk a Moszkva téren. S szükség lenne néhány kisebbre is az elálatlan városrészekben.

– Állítólag egyre több könyvet lopnak. Mire specializálódnak a tolvajok – a Révai Nagy Lexikonra vagy a szerelmes regényekre?

– Korábban csak lemezt, kazettát. CD-t loptak, még régebben a lejátszóktól fosztották meg a könyvtárakat. Most már a könyveket is elviszik – és nem a megszálolt gyűjtők –, több millió forint értékben. Négy könyvtárban már van az áruházakból ismert lopásgátló berendezés, és most vettünk még tízenhetet a főváros és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Persze ez sem életbiztosítás. A tolvajok furfangosak, kidobják a könyvet az ablakon. A könyvtárosok pedig – még ha látják is, hogy nem a kölcsönzési jeggyel viszik ki a könyvet – nem mernek szólni két kredencnagyságú férfiak. S olyanok is akadnak, akik hamis személyi igazolvánnyal iratkoznak be. Két éve még egy könyvtári jeggyel kölcsönözhetek az olvasók bármelyik fiókunkban. Voltak olyanok, akik két nap alatt bejárták az összes fiókkönyvtárunkat. És Arany-, illetve Madách-összest loptak. Majd eladták egy antikváriumban.

– Az antikváriusok szívbjaj nélkül megveszik a szemmel láthatóan nem kiselejtett könyvtári könyvet?

– Nem mindenki. De meg tudom mondani, melyik antikvárium vásárol a Szabó Ervin Könyvtár pecsétjével ellátott könyvet. Az egyik kollégámat majdnem megverte egy antikvárius, amikor szólni mert. Egy másik munkatársamnak pedig a heves busz megállójában próbálták eladni egy, a saját könyvtárából lopott Rötetet.

Szemere Katalin

Olvasonap Békásmegyeren

A megszokottól eltérő módon ünnepelte meg könyvtárunk március tizenötödikét.

1841-ben néhány ifjú Olvasó Egyletet alapított Erdélyben. Elbeszéléseket, verseket, népdalokat, politikai cikkeket olvastak együtt, méghozzá magyarul. Nem csoda, hogy e korabeli hír örömet és megbotránkozást egyaránt kiváltott. Természetesen megbotránkozni azok szíveskedtek, akik félték Bécs véleményét. Őkkel, hiszen az ifjakat három év vizsgálati fogság után börtönbüntetésre ítélték. Nos, az ő emlékükre március 17-én könyvtárunk olvasónapot hirdetett. Célunk volt az ifjak példáját felmutatni azon gyermekeknek, akik a betűvetés tudományát most sajátítják el — vagy nemrég sajátították el — remélve, hogy az ifjak esete lelkesítően hat majd rájuk, s az olvasás gyakorlására sarkallja őket.

Többszöri tanácskozás után megalapodtunk a „nagy nap” menetében, kire-kire kiosztva teendőjét.

Az egyik legizgalmasabb feladat a felolvasandó szövegek összegyűjtése volt. A mondák és elbeszélések természetesen az 1848-as forradalom és szabadságharc eseményeihez kötődtek. Ekkor még nem tudtuk, hogy milyen csoportok érkeznek majd, illetve egyéni jelentkezőnk lesz-e. Hamar kiderült azonban, hogy a felhívásra a könyvtárunkat egyébként is látogató csoportok a legfogékonyabbak. Így elsősorban azok a szövegek jöhettek számításba, amelyek a kicsik részére a könnyebb olvashatóságot jelentették. Lengyel Dénes mondáit, Móra és Krúdy elbeszéléseit gyűjtöttük össze. A szövegek nehézségi foka szerint csoportosítottuk elsőtől — hatodik osztályosokig az anyagot, figyelembe véve a terjedelmet is.

Később — az első és második osztályokra tekintettel — a kiválasztott elbeszéléseket számítógépről kinyomtattuk, majd 2-3 mondatos egységekre vágtuk szét, sorsámoztuk. A nagyobbak egy-egy oldal terjedelmű szöveg-részletét is sorsámoztuk. Ezzel az elő-

készítéssel biztosítottuk, hogy a felolvasás sorrendje egyértelmű legyen. A kicsiknek inkább Móra, a nagyobbaknak Krúdy elbeszéléseiből választottuk.

Alsós gyermekekről lévén szó, hamar világossá vált, hogy az élményszerűséghez valami játékoságot is kell kötni. Úgy válogattuk tehát a szöveget, hogy azok eljátszhatók, dramatizálhatók legyenek.

Felhívásunk a „Fel, fel vitézek!” olvasónapra hatásosnak bizonyult; a 10 órától 16 óráig terjedő időszakasz minden olvasóhelye betelt, kivéve az utolsó órát. Az egyénileg jelentkezőket erre az időpontra hívtuk. Nem készítettünk listát, nem kellett feliratkozni, bíztunk abban, hogy aki érdeklődött, az majd el is jön.

Természetesen megfelelő jutalomra is gondoltunk. Nem is akármilyenre. Móra Ferenc *Kellemes és hasznos tudományok* című elbeszélése adta az ötletet, no meg az évforduló aktualitása. — Legyen a jutalom egy Kossuth-tányér! Bár sem a sütésnek, sem a keményre felvert tojásfehérjéből készítenő „művészi” díszítőtevékenységnek nem voltunk szakavatott mesterei, lelkesen vállaltuk elkészítését. A házilag sütött ötven darab tányér aztán változatos díszítéssel öltöztetett fel. Hatalmas krepp-papírból készített kokárda, közepén a mézeskalács címer, ékesítette az ünnepi asztalt. Körülötta 49 db címeres Kossuth-tányér és kokárdák. Csákók is készültek a Lenkey százada című mondához.

A Magyar Olvasástársaságnak, a HUNRÁ-nak az „Olvass velem, olvass nekem” szellemisége jegyében nyugdíjas vendégeket is hívtunk, olyanokat, akik szívesen olvasnak, játszanak a gyerekekkel együtt.

Mivel féltünk, hogy a mézeskalács kevés lesz, oklevelet is készítettünk „Adatik ezen oklevél a mai napon teljesített vitézi helytállás emlékére” szöveggel.

Ünneplőbe öltözve és megilletődött arccal érkeztek a gyermekek, egyik

csoport a másik után. Olvastak némán is, hangosan is egy-egy mondat erejéig, ill. végig az adott szöveget. Volt kicsi és nagy, néni és bácsi olvasónk is. Hogy a szó értelme világos legyen, hánytunk hengerbuckát is a forradalomért, szabadságharcért, „lovagoltak” Lenkeyék, hogy a haza szent földjén leboruljanak és esküdtek is a hurkapál-cikából készített zászlók meghajtásával. Tüntettek kokárdásan és lefoglalták a nyomdagépet. És szorongatták kezükben a Kossuth-tányért az illendőség kedvéért, de leginkább megették. Haza — mutatóba — csak egyetlen darab jutott, azt az egyik tanító néni kapta meg. Jövőre inkább nekik készíjük jutalomból e munkás kis remeket, úgy gondoljuk a gyerekek a Kossuth-kiflit is örömmel fogyasztják majd.

KOSSUTH-TÁNYÉR

Az egyesével szállingózó gyerekek közt volt olyan, aki az otthonról hozott elbeszélést olvasta, és olyan, aki csak a barátját jött kísérni, aztán mégiscsak beállt a csatasorba. Érkezett néhány negyedikes is, a tanító néni is kért olvasnivalót. Az *Ó, ló, olló, holló* című Móra-részlet következett a Dióbél királyfiból. Személyes ügy, gyermekkorom legszebb emlékei közé tartozik. Az egyik kis duci gyermek már szorongatta is a kezében a mézeskalácsot, hiába

intett a tanító néni a szemével, el nem eresztette. Inkább soron kívül kezdett olvasni. És ekkor következett a nap fénypontja. Az egyik gyermek felállt, s kérte, hadd mondja fel a saját versét, amit ez ünnepi napra szerzett. Mondta is, lelkesen bólitva, igen, szívesen leírja nekem. Aztán fogta is a vendégkönyvet, meg egy lapot — nem értem, mit is akart. Aztán láttam, a kisfiú diktál, a tanító néni ír:

— Ha nekem kell leírni, még este hétre sem készülnék el — szólta magyarázva. A lapot később beragasztottam a vendégkönyvbe.

Összegzés:

A középkori szerzetesi élethez — Szent Benedek Regulájának előírása szerint — hozzátartozott a közösségi felolvasás és az egyéni felolvasás is. Ha akkor működött, ha működött a századik ifjagnál, miért ne működne az olvasás mint közösségi tevékenység most is? Miért lenne ez olyan lehetetlen feladat a XX. századi iskolásoknak itt, Békásmegyeren?

Nem áztatjuk magunkat azzal, hogy most pálfordulás következik gyermekeink életében. De megvan az esélye annak, hogy néhányan őriznek majd valamit e napból. Hiszen kicsiként tapasztalták, hogy az iskolától függetlenül, az iskolai falak közül kilépve ismeretlen nénik, bácsik, könyvtárosok figyelő szeme kíséri őket, ha olvasnak. és az olvasás minőségétől függetlenül megpárosodik az az ismeretlen szempár, a történet szépségétől. Mert hat a bukdácsoló gyermekhang élő varázsa, a szómágia, mint hatott régen a refektóriumban a tudós betűismerő fráter révén azokra, akik a betűt nem ismerték. Mert hisszük, hogy az olvasás rangja visszaállítható, az érdeklődés felkelthető és megőrizhető a gyermeki lélekben ez értékzavaros mai világban is; hogy alakuló polgári társadalmunkban polgári érték marad az olvasás.

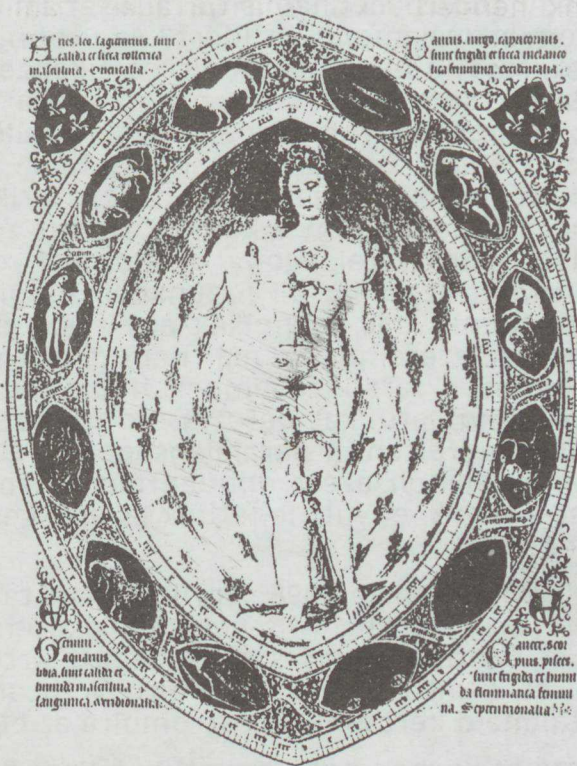
Székely Emese
III/5 könyvtár

Ezoterikus klub indult a Vadász utcai könyvtárban

Az ezoterikus világszemlélet lényege, tudományos megismerésének mai lehetőségei — röviden így lehetne összefoglalni annak a klubnak a programját, amely a vadász utcai könyvtárban indult el ez év tavaszán. Az ötletet a szervezésre az adta, hogy a könyvtárban fokozott igény mutatkozott a „megfoghatatlan” dolgok szakirodalmával kapcsolatban, így a régió szolgáltatásainak „leosztása-kor” a Vadász utcai könyvtár állományába szerveződött az Édesvíz Kiadó által megjelentetett kiadványok többsége, válogatott gyűjteményként. Az olvasók érdeklődése tovább növekedett, egyre-másra leálltak „megvitatni” a kölcsönzött művek üzenetét hol egymással, hol pedig a könyvtárossal. Ezeknek a beszélgetéseknek kívántunk méltóbb keretet adni a rendszeressé tett összejövetelekkel. Közösen alakítottuk ki a klub 1998. évi tematikáját, amelyet ez évben elsősorban azok az előadók határoztak meg, akik tiszteletdíj nélkül vállalták, hogy irányítják és összefogják a beszélgetéseket, egy-egy előadást követően.

A régi korokban kevesek kiváltsága volt a „szellemi foglalkozás”. Többnyire születni kellett rá, az alkalmasság döntött: csak ezután jött a tanulás. A sámánok, táltosok, javasemberek, varázslók — s később a papok — népeik szellemi vezetői voltak, akik nemcsak a szellemi és anyagi világ közötti kapcsolattartással, de az evilági szükségletekkel is foglalkoztak. Gyógyítottak — régészeti leletek bizonyítják, hogy lehetőségeikhez mérten eredményesen —, s hitük szerint biztosították a szellemi világ segítségével az életfeltételeket: esőt, jó termést, jó vadászatot. Részei voltak a természetnek, s a hazatérés reményében haltak meg. Nehéz körülmények között, de környezetükkel harmóniában, s a szellemi világ segítségével bízva éltek.

A kapcsolattartás eredményéből az idők múlásával s az információk gyarapodásával világképet alkottak. Tudásanyaguk a nyelvhasználat különössége és szimbolikája miatt csak a beavatottak előtt volt ismert. A szellemtudományokat nagytudású emberek művelték, akik az egész emberiség érdekében munkálkodtak. Életüket e feladatnak szentelték: nekik köszönhető, hogy az ősi tudás nem veszett el. Rejtőzködik, de avatottak kezében néha mint a bűvópatak, felszínre tör. Maga az ezotéria kifejezés is titkost, belsőt, nem nyilvánosat jelent.

MINIATÚRA BERRY HERCEG
HÓRÁSKÖNYVÉBŐL

Eredeti jelentése ma módosulni látszik: mindent, ami különös, ismeretlen, a tudomány más ismereteibe nem integrálható, e néven neveznek. Megmagyarázatlan jelenség pedig igen sok van. Mai tanúit gyakran közneveltség tárgyává teszik, vagy hibbantnak, csalónak, hazugnak nevezik. Nyilván akadnak csalók, szélhámosok és elmebetegségek közöttük is, éppúgy, mint bárhol. De ha egy tudós meghamisítja a kísérleti eredményeket, csalónak minősítünk-e emiatt valamennyi tudóst? Az utóbbi fél évszázad mifelénk különösen nem kedvezett a hivatalostól eltérő elképzelések elfogadásának: még a megismerésének sem. Évezredek hagyománya bizonyítja írásban, képben, szóban, szóbeli hagyományban, hogy a különös jelenségek végigkísérték az emberiség életét történelme során. Talán e két utóbbi megállapításnak is köszönhető, hogy napjainkban az ezoterikus témák reneszánszukat élik. Megismerésükkel éppúgy a kultúrtörténet egy részét eleveníthetjük fel, mint például a régészettel. Hogy a tudományos-művelődéstörténeti haszna is ugyanannyi-e, azt nem áll jogunkban eldönteni. A korábban ezoterikusnak tekintett tanok vagy technikák egy része már beépült mindennapi életünk más-más területére: pl. ma már nem mosolygunk akkor, ha belső harmóniánk megteremtésén fáradozó embertársunkkal beszélgetünk, elhisszük a színek és illatok hangulatunkat befolyásoló üzenetét, és tudományos módszerekkel próbáljuk megfejtetni a parajelenségeket. Ezért talán nem is haszontalan kis klubunk, amelyben azért mindenféle hasznosság nélkül is nagyon jól érzik magukat a tagok: együtt lehetünk és érdekes dolgokról beszélgethetünk. Kell ennél több?

Első klubnapunkat 1998. április 28-án tartottuk. Csengery Judit író, előadóművész, műfordító — s nem mellékesen az ezoterikus témák avatott ismerője — tartott érdekes előadást Arthur Ford híres amerikai médium életéről és munkásságáról. A mintegy tucatnyi lelkes klubtag érdeklődéssel hallgatta, majd kérdésekkel ostromolta az előadót.

Bár széles körben nem hirdetjük a klub összejöveteleit — meg szeretnénk őrizni a kellemes, barátságos, közvetlen légkört —, azért kíváncsi kollégákat még szívesen látunk. Érdeklődni a **332 7392**-es telefonszámon lehet.

Benjámin Judit

EZ TÖRTÉNT...

- ☐ **Május 6-án**, 10 órai kezdettel középvezetői értekezletet tartottak a nagyolvasóban, amelyen a központi szolgáltatásokról beszélgetett a résztvevőkkel **Bánhegyi Gyuláné**, a Szerzeményezési és Feldolgozó Főosztály, **Babákné Kálmán Mariann**, a KESZ és **Nagy Anna**, a Számítógépesítési Osztály vezetője.
- ☐ **Május 11-én** hirdette meg nagyszabású programsorozatát a VII/2-es könyvtár (Rottenbiller u.), „Megidézzük a XIX. századot” címmel. A rendezvénysorozat egyik látványosságának szánják korhű divatbemutatójukat, amelyre sajátkezűleg készített ruhákat éppúgy várnak, mint kölcsönzökből igényelhető öltözékeket. A divatbemutató **1998. szeptember 24-én** lesz, várhatóan a Rózsák terén (esőnap: szeptember 29.). A legszebb öltözetekből kiállítást is rendeznek a könyvtárban. Jelentkezni lehet Kapuvári Zsuzsánál személyesen, vagy a **342-5362** telefonszámon.
- ☐ **Május 13-án** a nagyolvasóban **Bánhegyi Gyuláné** és a központi szerzeményezés munkatársai, valamint **Nagy Anna** tájékoztatta a régióigazgatókat és a hálózat feldolgozóit a központi feldolgozás menetében várható változásokról. Konzultáltak az aktuális — megoldandó — kérdésekről, elsősorban a bibliográfiai leírások szükséges mélységéről, illetve a jelzetelekről, a központ és a hálózat dokumentumait feldolgozó csoportok munkamegosztásáról.
- ☐ **Május 16-17-én** a FSZEK is képviseltette magát a Múzeumok majálisán. Dél-Buda, Kelet-Pest, Dél-Pest és a Belváros régiójának használt dokumentumait, valamint a

könyvtár saját kiadványait árusítottuk akkora sikerrel, hogy még **Magyar Bálint** miniszter úr és **Schiffer János** alpolgármester úr is elámult a budapestiek könyvéhségén. A vásárlókedvet a szüntelenül szakadó eső sem vette el, és kollégáink sem bánták, hogy áztak-fáztak: felmelegítette őket a vásárlók és a rendezőség sok-sok dicsérete és a minősítés, hogy „a könyvtár volt a mintegy ötven magyarországi múzeumi résztvevő között a majális legnépszerűbb „kiállítója”, így jövőre is számítanak ránk. Összesen 72 000 forintot „árultunk ki”, miközben számtalan szórólapot vittek el az érdeklődők a központ és a hálózat szolgáltatásairól.

- ☐ **Május 18. és 23. között Cziboly Józsefné** (központi kölcsönzés vezetője) és **Kiss Katalin** szakreferens meglátogatta a prágai városi könyvtárat, ahol a központi könyvtár kölcsönző és tájékoztató munkájával és a hálózati könyvtárakkal ismerkedtek.
- ☐ **Május 20-án** a Családi könyvtáros műhely tagjai ellátogattak a kispesti Kossuth Lajos utcai könyvtárba, ahol a számítógépes feldolgozás gyakorlati kérdéseiről beszélgettek **Kovács Éva** régióigazgatóval és a gyarapítási csoport munkatársaival.
- ☐ **Május 20-án** a Gyermekkönyvtáros műhely is összejevetelt tarott a XVI. kerületben (Veres Péter út). Meghívott előadójuk **Boldizsár Ildikó** volt.
- ☐ **Május 27-én** Kecskemétre, a Katona József Könyvtárba látogattak el — szakmai konzultációra — a számítógépes munkacsoport tagjai. Működés közben tanulmányozták a könyvtári automatizált rendszert, elsősorban a szerzeményezési és a kölcsönzési modult.

SZEMÉLYI HÍREK

Új munkatársak

Teleki Lászlóné könyvrestaurátor (Kötészet), **Gyürki Andrásné** könyvtáros (Olvasószolgálat).

Kinevezés

Vörösne Jánosi Katalint (XIII/8) könyvtárvezetőnek.

Kilépő

Kiss Lászlóné bérszámfejtő (Munkaügy-Bér).

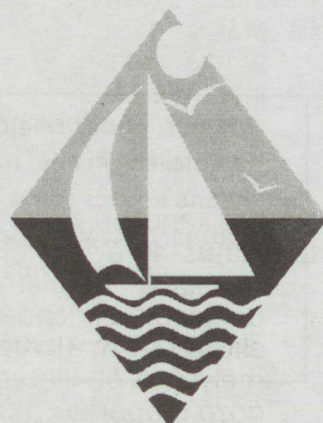
Újszülött

Soós Sándornének (XXI. ker.) **Dániel** nevű kisfia született. A szülőknek és a kisbábnak jó egészséget kívánunk!

ÜDÜLÉS!

Ismét van lehetőség a balatonalmádi Pedagógusüdülőben vakációzni! Június 15-ig illetve augusztus 13-tól kedvezményesen, 10 440 forint/fő/hét (félpanzióval). Az üdülő a strandtól gyalog 5 percre van, ebéd előfizethető. Érdeklődni Gál Istvánnénál, az üdülő vezetőjénél lehet.

Balatonalmádi, Dózsa György út 13. Telefonszám: (88) 338 518 (üzenetrögzítő).

Munkáltatói igazolványok

Elkészültek a FSZEK dolgozói részére azok a munkáltatói igazolványok, amelyek egyes múzeumok ingyenes látogatására jogosítják fel munkatársainkat. Az igazolványokat a régióigazgatók adják ki, és vételezik vissza, amennyiben használójának munkaviszonya könyvtárunknál megszűnt. Az igazolványok csak a személyi igazolvánnyal együtt felmutatva használhatók a fenti célra. Évenkénti érvényesítésükről (központ, ill. régióközpontok) gondoskodni kell.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Sorszám: 0600

Név:

Beosztás: Szem. lg. száma:

A kiállítás kelte: Budapest, 199.... hó napján.

.....
érvényesítő aláírás

Csak a személyi igazolvánnyal együtt érvényes!

Pobori Ágnes felelős szerkesztő
Gujgiczler Imréné, Hámory Zsófia,
Hucskóné Kovács Mária, Kapuvári Zsuzsa,
Szatmári Istvánné, Szecsei Lászlóné,
Vargáné Vida Emília

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta.

Ára: 10,— Ft.

Előfizetési díj egy évre: 120,— Ft.

Szedés, tördelés, nyomtatás:

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nyomdája

ISSN 0139-1914

Felelős vezető: Mogyorós Károly